

УДК 330.5:519.25

Нікіфорова Л.О.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки підприємства
та виробничого менеджменту,
Вінницький національний технічний університет

Синьїн Дун

аспірант кафедри фінансів
і інноваційного менеджменту,
Вінницький національний технічний університет

АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ОСНОВНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТА ІННОВАЦІЙНИХ ПОКАЗНИКІВ КИТАЮ ТА УКРАЇНИ З 1992 ПО 2017 РОКИ

У статті стисло описано основні моменти трансформації науково-технологічної системи Китаю та її перехід до розвинутої інноваційної економіки. Проведено порівняльний аналіз динаміки основних економічних та інноваційних показників таких країн, як Україна та Китай, з 1992 року та 1980 року по 2017 рік відповідно. Для порівняльного аналізу вибрано низку основних економічних показників, проаналізовано рейтинг України та Китаю у світі за множиною інноваційних показників, основним з яких є Глобальний інноваційний індекс (GII). Порівняльний аналіз динаміки вищенаведених показників проведено не лише в кількісному, але й у графічному вираженні, що значно спрощує його наочне сприйняття та дає можливість відслідкувати не тільки тенденції вибраних показників, але й паралелі розвитку економік двох країн з подальшою можливістю їх прогнозування з мінімальною похибкою завдяки використанню великого масиву даних.

Ключові слова: Україна, Китай, інновації, економіка, аналіз, валовий внутрішній продукт, імпорт, експорт, GII, High-tech, рейтинг.

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ДИНАМИКИ ОСНОВНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ И ИННОВАЦИОННЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ КИТАЯ И УКРАИНЫ С 1992 ПО 2017 ГОДЫ

Никифорова Л.А., Синьин Дун

В статье кратко описаны основные моменты трансформации научно-технологической системы Китая и ее переход к развитой инновационной экономике. Проведен сравнительный анализ динамики основных экономических и инновационных показателей таких стран, как Украина и Китай, с 1992 года и 1980 года по 2017 год соответственно. Для сравнительного анализа выбран ряд основных экономических показателей, проанализирован рейтинг Украины и Китая в мире по ряду инновационных показателей, основным из которых является Глобальный инновационный индекс (GII). Сравнительный анализ динамики вышеприведенных показателей проведен не только в количественном, но и в графическом выражении, что значительно упрощает его наглядное восприятие и дает возможность отслеживать не только тенденции избранных показателей, но и параллели развития экономик двух стран с последующей возможностью их прогнозирования с минимальной погрешностью благодаря использованию большого массива данных.

Ключевые слова: Украина, Китай, инновации, экономика, анализ, валовый внутренний продукт, импорт, экспорт, GII, High-tech, рейтинг.

ANALYSIS OF KEY ECONOMIC AND INNOVATION INDICATORS OF CHINA AND UKRAINE FOR 1992–2017 YEARS DYNAMICS

Nikiforova L., Dong Xinying

The article briefly describes the main points of the transformation of China's scientific and technological system and its transition to a developed innovative economy. Also a comparative analysis of the dynamics of the main economic and innovation indicators of such countries as Ukraine and China from 1992 and 1980 to 2017, respectively, was conducted. For comparative analysis, a number of key economic indicators were selected and the ranking of Ukraine and China in the world for a variety of innovation indicators, the main of which is the Global Innovation Index (GII), was analyzed. A comparative analysis of the dynamics of the above-mentioned indicators was carried out not only in quantitative but also in graphical terms, which greatly simplifies its visual perception and enables not only to track the trends of the selected indicators, but also the parallel development of the economies of the two countries with the subsequent possibility of forecasting with a minimal error due to the use of a large array of data.

Keywords: Ukraine, China, innovation, economy, analysis, GDP, import, export, GII, High-tech, rating.

Постановка проблеми. Ефективне управління інноваціями є основою будь-якої національної інноваційної стратегії та доводить свою ефективність навіть в умовах кризи. Як приклад ефективного використання світової кризи у власних цілях можна навести стратегію Китаю, який протягом кризи вигідно скупив інновації та інноваційні кадри по всьому світу. Китай вже пережив хаос культурної революції, тому забезпечення стабільності в його політиці стоїть на першому місці. Китай – один із прикладів, коли за неповні 60 років бідна аграрна країна пройшла фантастичний шлях, а сьогодні впевнено займає лідерські позиції. У 1979 році ВВП Китаю був у 2,7 рази менше ВВП СРСР, сьогодні за масштабами економіки Китай випереджає всі європейські країни та впевнено посідає заслужене друге місце після США [1]. У світовій історії ніколи не було такого, щоб за короткий термін країна зробила такий стрімкий ривок. Цей стрибок зумовлений грамотними стратегічними кроками керівництва країни, які використовували наявні переваги, зокрема територіальне розташування, наявність сировинних ресурсів, дешеву робочу силу.

Українська держава також зазначає, що її основним пріоритетом є спрямованість на побудову нової інноваційної економіки [1], проте шлях, який пройшла Україна за період своєї незалежності, на жаль, не привів її до поставленої мети. Зумовлене це передусім тим, що, на відміну від авторитарного Китаю, Україні довелося здійснювати перетворення у двох аспектах, тобто не тільки в економічному, але й у політичному. Таким чином, для здійснення економічних перетворень Україна мала лише приблизно 10 років. Тому тільки тепер фактично Україна долучається до можливості здійснювати активні перетворення економічних інститутів, і в цій сфері досвід Китаю може виявитися дуже корисним. Таким чином, тема статті є актуальною в науковому плані та корисною з точки зору практичного застосування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питаннями аналізу економічної ситуації на Україні та в Китаї, дослідженням інноваційного розвитку цих країн займається багато як вітчизняних, так і іноземних науковців, серед яких необхідно виділити Н.М. Шостаківську [1], З.С. Варналія, В.В. Зянька [2], О.В. Комеліна, Д.Ш. Мусостова, Д.І. Бісаєва [3], М.І. Крупку, Т.О. Джокуш, Т. Хонсон, Л. Лідзянь. Проте порівняльного аналізу динаміки основних економічних показників цих країн з 1980 по 2017 роки з подальшою можливістю їх прогнозування проведено не було.

Постановка завдання. Метою статті є здійснення порівняльного аналізу показників, які описують динаміку множини основних економічних та інноваційних показників Китаю та України для виявлення кореляцій в їх поведінці, що дасть змогу використати досвід Китаю для підвищення швидкості інноваційного зростання економіки України.

Вклад основного матеріалу дослідження. В Китаї першими усвідомили, що таке інновації, якими властивостями вони володіють, за якими законами розвиваються. Навіть США та Євросоюз, розглядаючи насамперед технічні та технологічні інновації, програють цілісній інноваційній стратегії розвитку Китаю. Весну 1978 року в Китаї називають «весною науки», оскільки саме в цей час був запущений процес іннова-

ційного розвитку, реформування науки і технологій у Китаї. Під час проведення Національної наукової конференції, яка відбулася в Пекіні в березні 1978 року, оголошено про державну політику підтримки науки і технологій. В ході конференції Ден Сяопін висунув тезу про те, що «наука і технології є рушіями прогресу», а також висловився про необхідність усунення політичних бар'єрів на шляху науково-технологічного розвитку після десяти років хаосу. Цей виступ заклав основу для створення стратегії відродження країни за рахунок розвитку науки й освіти та зміцнення нації через розвиток людських ресурсів. Учасники конференції обговорили та затвердили «Національний план розвитку науки і технологій на 1978–1985 роки», який став дорожньою картою для трансформації науково-технологічної системи Китаю.

У 1992 році Китай проголосив політику відкритості зовнішньому світу [3]. В країні цілеспрямовано створювались умови для максимального використання ресурсів, фінансів, залучення зарубіжних інновацій, створено понад 60 спеціальних вільних економічних зон, які розпочали приплив зарубіжних інвестицій. Ці інвестиції послужили джерелом створення й розвитку сучасного виробництва, інновацій в галузі ІТ-технологій і HR-методів ведення бізнесу. Також у Китаї створені спеціальні зони ІТ-технологій, де іноземним інвесторам надавалися безпрецедентні у світі податкові пільги та земельні ділянки.

Китай розгорнув дослідкову, масштабну, комплексну програму інноваційного розвитку, яка знайшла своє відображення в довгостроковій Державній програмі стратегії інноваційного розвитку 2020–2050 років, у якій планується, що до 2020 року Китай увійде до переліку країн інноваційного типу, до 2030 року – в перші ряди інноваційних держав, а на 2050 рік стане провідною світовою державою науково-технічних інновацій [2]. У Програмі передбачено, що інновації мають стати основною рушійною силою розвитку. При цьому науково-технічні інновації повинні підтримуватися новачками в галузі суспільних інститутів, культури, моделей управління та торгівлі, що дасть змогу перейти на вищий рівень економічного розвитку з більш раціональною структурою інноваційних витрат.

Стрімкий розвиток китайської економіки на стику століть значною мірою зумовлено стратегічним прогнозом Ден Сяопіна. Його називають «архітектором» китайських реформ. Ден Сяопін намітив чіткий план модернізації країни [4]: за 1980-ті роки збільшити ВВП з 250 до 500 дол. на душу населення; за 1990-ті роки знову подвоїти ВВП, тобто підняти його з 500 до 1 тис. дол. на душу населення; а потім до сторіччя проголошення КНР збільшити ВВП ще в чотири рази, тобто до 4 тис. дол. на кожного жителя.

Як бачимо з даних табл. 1 і побудованого графіка на рис. 1, ВВП Китаю досяг значення у 4 000\$ на душу населення вже до 2010 року, що на 39 років раніше, ніж було заплановано Ден Сяопіном.

Зміна ВВП на душу населення в Україні представлена в табл. 2 та на рис. 2.

Як бачимо, отримані результати не такі радужні, як в Китаї, що пов'язане перш за все зі світовою економічною кризою 2008 року та розпочатою антитерористичною операцією у 2014 році.

На рис. 3 для спрощення порівняльного аналізу відображено ВВП України та Китаю на душу населення.

Як видно з рис. 3, у 2008 році, тобто перед початком світової економічної кризи, ВВП України на душу населення було вище на 628 доларів США, або на 18,1%, ніж аналогічний показник Китаю.

Щодо загального ВВП, то, на нашу думку, розглядати його в абсолютних одиницях некоректно у зв'язку з не зіставленням кількості працездатного населення в обох країнах, тому проаналізуємо відображений на рис. 4 приріст ВВП у відсотках по обох країнах.

Числове значення темпів приросту ВВП України та Китаю за останні десять років подано в табл. 3.

Хоча зростання валового внутрішнього продукту у 2016 році на 6,7% є мінімумом за останні 25 років, це, як і раніше, є одним з найвищих показників серед найбільших економік світу. Крім того, додатковий обсяг виробництва, що створюється цими 6,7% зростання сьогодні, значно більше того, що відзначався в Китаї в ті роки, коли зростання було набагато вищим. Як видно з рис. 4, у 2017 році приріст ВВП збільшився порівняно з 2016 роком до рівня 2015 року, становивши 6,9%, що, на нашу думку, свідчить про те, що Китай протягом 2011–2016 років перейшов від моделі зростання, яка характеризується великим обсягом інвестицій та орієнтована перш за все на експорт, до моделі,

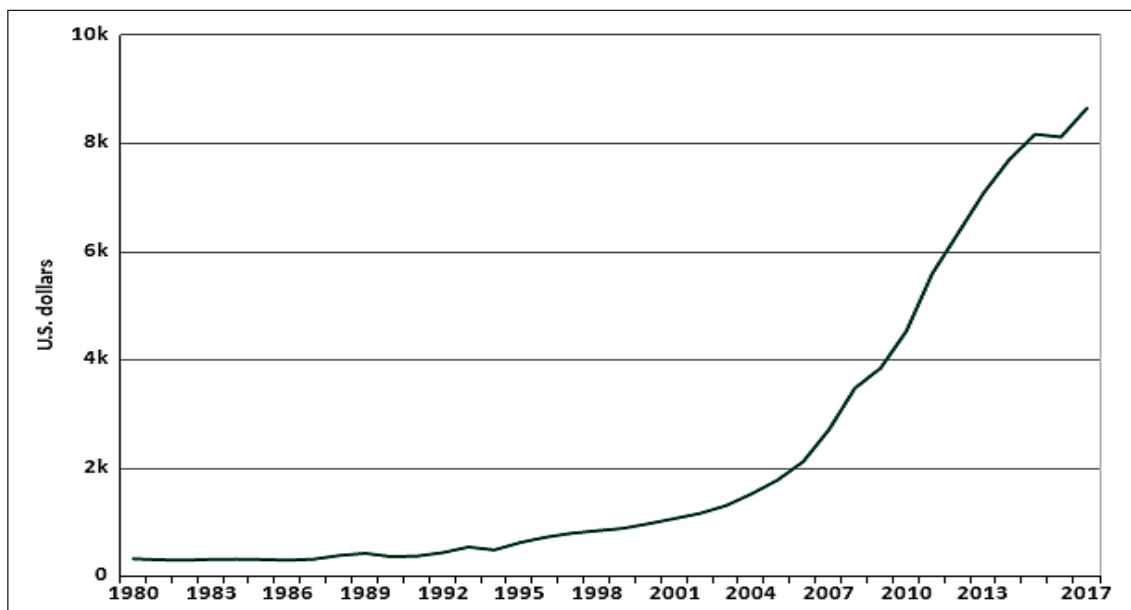

Рис. 1. Динаміка ВВП Китаю на душу населення за 1980–2017 роки

Таблиця 1. ВВП Китаю на душу населення (1980–2017 роки)

Дата	Значення, \$	Зміна, %	Дата	Значення, \$	Зміна, %
2017	8 643	6,50	2009	3 838	10,70
2016	8 116	-0,62	2008	3 467	28,27
2015	8 167	6,04	2007	2 703	28,07
2014	7 702	8,77	2006	2 111	211,1
2013	7 081	11,87	1998	1000	200
2012	6 329	13,37	1993	500	77,3
2011	5 583	23,40	1986	282	12,8
2010	4 524	17,88	1980	250	–

Джерело: складено авторами на основі опрацьованих джерел [5; 7; 8]

Таблиця 2. ВВП України на душу населення за 1992–2017 роки

Дата	Значення, \$	Зміна, %	Дата	Значення, \$	Зміна, %
2017	2 583	17,46	2010	2 983	12,35
2016	2 199	2,98	2009	2 655	-35,17
2015	2 135	-31,01	2008	4 095	27,19
2014	3 095	-22,02	2007	3 220	33,72
2013	3 969	2,49	2006	2 408	131,98
2012	3 873	7,88	1997	1 038	142,52
2011	3 590	20,34	1992	428	–

Джерело: складено авторами на основі опрацьованих джерел [5; 7; 8]

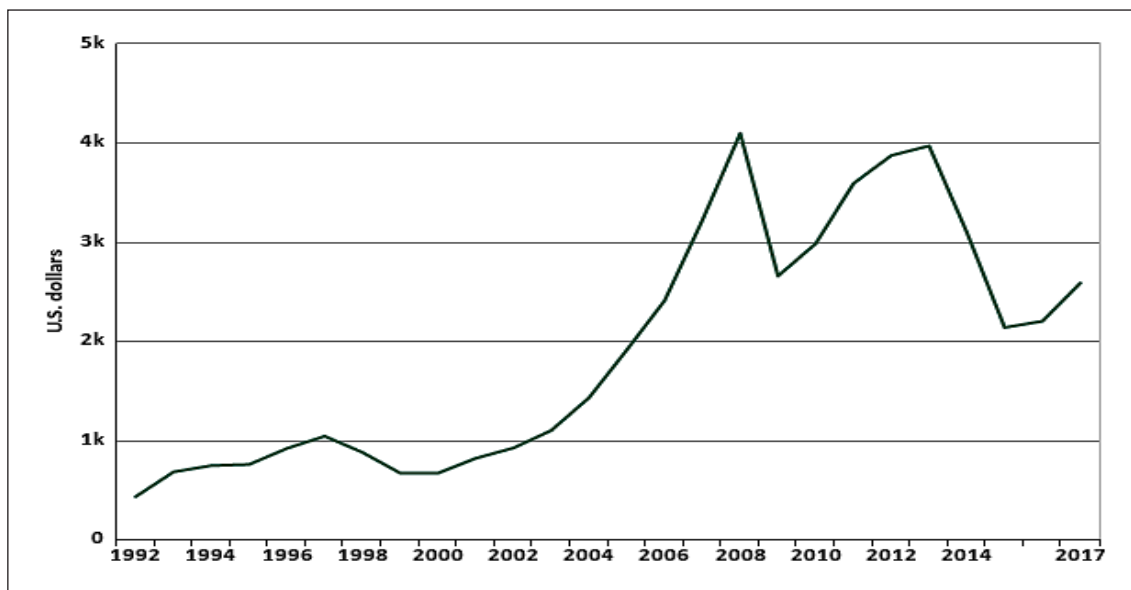

Рис. 2. Динаміка ВВП України на душу населення за 1992–2017 роки

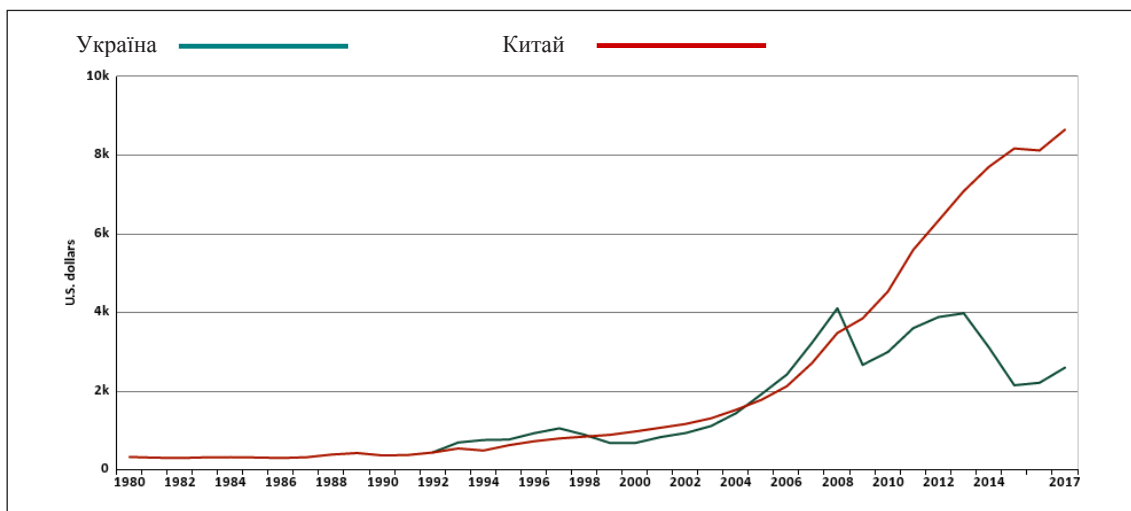

Рис. 3. Порівняльний аналіз ВВП України та Китаю на душу населення

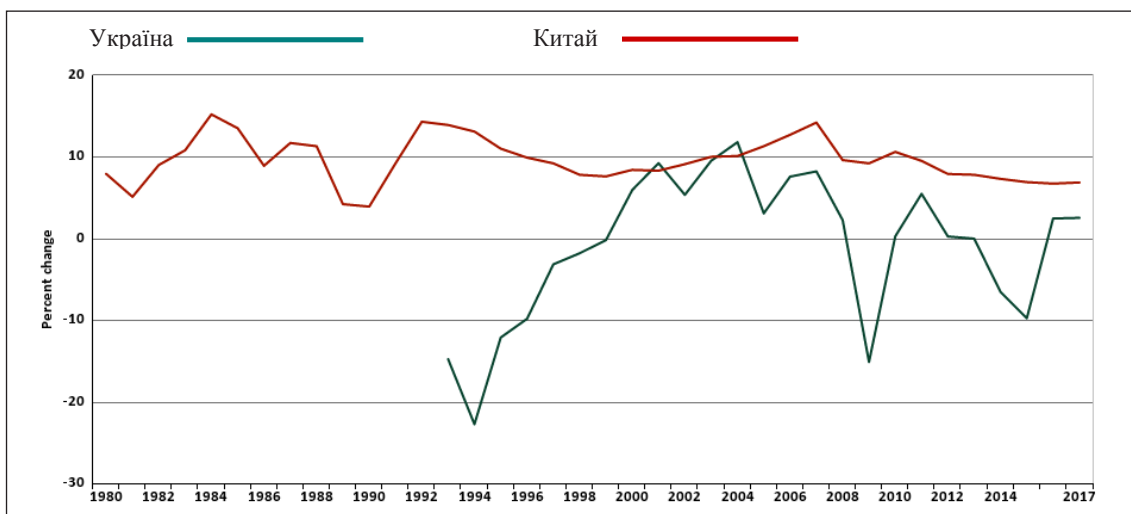

Рис. 4. Порівняльний аналіз приросту ВВП України та Китаю

заснованої на обсягах споживання та інноваціях. Цей перехід добре помітний на динаміці прямих іноземних інвестицій у країну (рис. 5) та прямих інвестицій Китаю в інші країни (рис. 6). З 2016 року, незважаючи на широко обговорюване уповільнення економічного

зростання, складну ситуацію на фондовому ринку і волатильність валютних курсів, в Китаї відзначений ще один рік стабільного зростання прямих іноземних інвестицій. Більш того, прямі іноземні інвестиції в економіку Китаю досягли історичного максимуму у

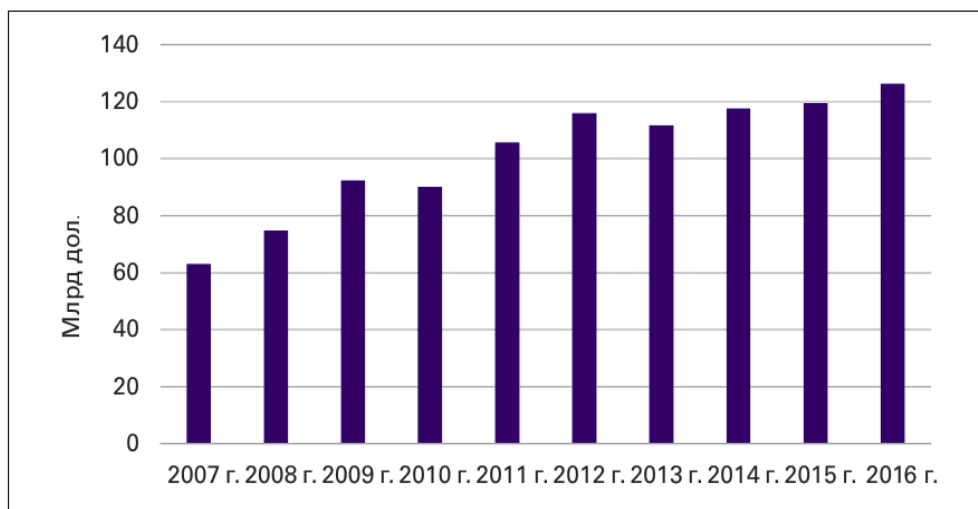

Рис. 5. Потіки прямих інвестицій в економіку Китаю

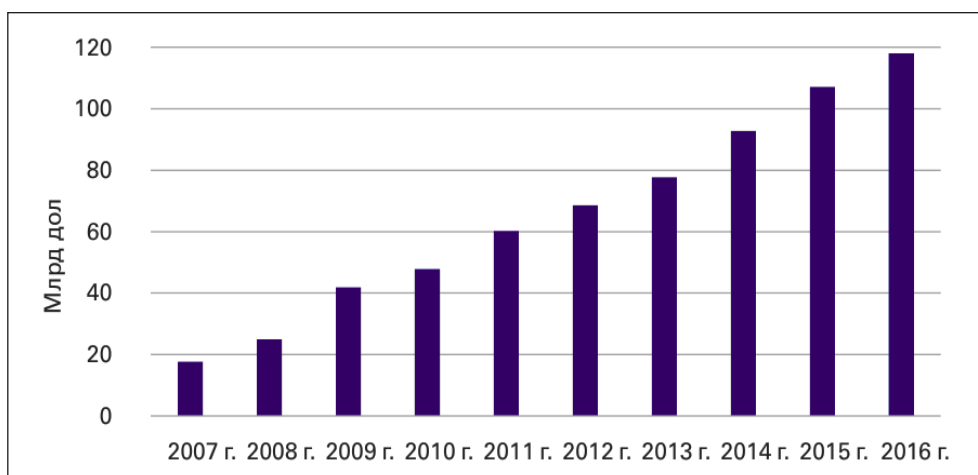

Рис. 6. Потіки прямих інвестицій Китаю в інші країни

Таблиця 3. Приріст ВВП України та Китаю за 2007–2017 роки

Дата	Значення, %	Зміна, %	Дата	Значення, %	Зміна, %
Україна			Китай		
2017	2,5	+4,17	2017	6,9	+2,99
2016	2,4	+124,49	2016	6,7	-2,90
2015	-9,8	-48,48	2015	6,9	-5,48
2014	-6,6	-24 544,44	2014	7,3	-6,41
2013	0,027	-88,75	2013	7,8	-1,27
2012	0,24	-95,64	2012	7,9	-16,84
2011	5,5	+1 733,33	2011	9,5	-10,38
2010	0,3	-101,99	2010	10,6	+15,22
2009	-15,1	-786,36	2009	9,2	-4,17
2008	2,2	-73,17	2008	9,6	-32,39
2007	8,2	+8,52	2007	14,2	+11,81

Джерело: складено авторами на основі опрацьованих джерел [5; 7; 8]

126,3 млрд дол. порівняно з 118,7 млрд дол. в минулому році, що відповідає зростанню у 6,4% порівняно з попереднім роком (рис. 5) [6; 8].

Наведені статистичні дані свідчать про те, що, незважаючи на уповільнення темпів економічного зростання, для іноземних інвесторів все ж таки існують можливості в ключових секторах економіки. Динаміка прямих іноземних інвестицій змінювалась протягом останніх десяти років. Вона відповідає вжитим владою заходам щодо забезпечення переходу Китаю до економіки з високою доданою вартістю, яка більшою мірою заснована на секторі послуг як на джерелі внутрішнього зростання, обумовленого споживанням.

Стосовно прямих інвестицій Китаю в інші країни, то вони зросли на 14,7%, досягнувши у 2016 році історичного максимуму в 118,02 млрд дол. США, як показано на діаграмі, поданій на рис. 6.

Слід зауважити, що дії іноземних інвесторів сприяють формуванню двобічної економіки в Китаї, за якої послуги, передове промислове виробництво та споживчі ринки демонструють можливості зростання, тоді як базове промислове виробництво й важка промисло-

вість стикаються з необхідністю комплексної реструктуризації та оптимізації.

Незважаючи на те, що другий напрям переживає складні часи, перший напрям, навпаки, демонструє хороший потенціал. У майбутньому, на нашу думку, двоспрямований розвиток китайської економіки продовжить визначати її зростання, що буде чинити відповідний вплив на динаміку інвестицій в Китай та китайські інвестиції в інші країни. І хоча ВВП, ймовірно, як і раніше, буде демонструвати невисокі показники росту, проте це розглядається скоріше як позитивна тенденція, яка є необхідною умовою переходу Китаю до економіки, яка характеризується високою доданою вартістю. Поступово як потреби китайського населення, так і пріоритети уряду будуть ставати все складнішими, що змінить мотивацію та стратегію іноземних інвестиційних фірм в Китаї, а також китайських інвесторів за кордоном.

Також немаловажним для швидкого росту ВВП є фактор повноти зайнятості населення та рівень безробіття, кількісно відображений у табл. 4.

На рис. 7 представлено порівняльний аналіз офіційного рівня безробіття в Китаї та Україні. Як бачимо з

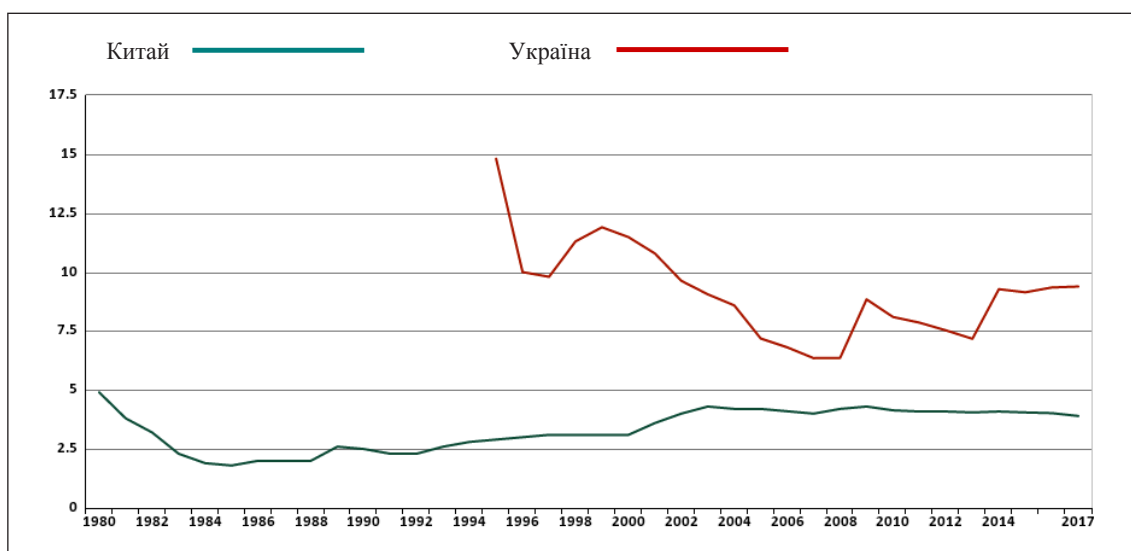

Рис. 7. Порівняльний аналіз рівня безробіття України та Китаю

Таблиця 4. Офіційний рівень безробіття України та Китаю за 2007–2017 роки

Дата	Значення, %	Зміна, %	Дата	Значення, %	Зміна, %
Україна			Китай		
2017	9,4	+1,075	2017	3,900	-2,985
2016	9,3	+2,198	2016	4,020	-1,229
2015	9,1	-2,151	2015	4,070	-0,732
2014	9,3	+29,167	2014	4,100	+0,861
2013	7,2	-4,000	2013	4,065	-0,974
2012	7,5	-5,063	2012	4,105	0,000
2011	7,9	-2,469	2011	4,105	-0,941
2010	8,1	-7,955	2010	4,144	-4,516
2009	8,8	+37,500	2009	4,340	+2,358
2008	6,4	0,000	2008	4,240	+4,950
2007	6,4	-6,74	2007	4,040	-2,440

Джерело: складено авторами на основі опрацьованих джерел [5; 7; 8]

рис. 7, офіційний рівень безробіття на Україні є найвищим за останні десять років і сягає, згідно з офіційними даними, 9,4%, тобто майже кожна десята працездатна особа, яка зареєстрована в Державній службі зайнятості, перебуває в активному пошуку роботи, що у 2,5 рази більше, ніж рівень безробіття в Китаї, який, до речі, є найнижчим з 2003 року, складаючи 3,9%.

Щодо показника повноти зайнятості населення (табл. 5), то його відображає коефіцієнт зайнятості населення, який розраховується як відсоток зайнятого працездатного населення віком від 15 років.

Графічно порівняльний аналіз повноти зайнятості населення в Україні та Китаї відображено на рис. 8.

Отже, як видно з рис. 8, в Україні станом на 2017 рік повнота зайнятості населення є найнижчою, сягаючи всього 49,1%, що є найнижчим показником за всі роки незалежності України. Різке зниження показника повноти зайнятості населення в Україні спостерігається з початку 2014 року та збігається з періодом анексії Криму та початком АТО. Протягом цього періоду коефіцієнт повноти зайнятості знизився з 51,5% до 49,2%, а його зниження склало майже 5% до попереднього 2013 року. У 2015 році відбулось незначне покращення

показника до 49,6%, а протягом 2016–2017 років відбувалось поступове зниження до мінімальних 49,1%, що є негативною тенденцією. Стосовно Китаю, то цей показник також має негативну тенденцію до зниження, а за останні 25 років має найменше значення у 65,7%, що перш за все пов'язане з деяким сповільненням темпів розвитку китайської економіки [6].

Аналізуючи стан економіки, не можемо не порівняти динаміку таких глобальних економічних макропоказників, як експорт та імпорт у цих країнах. У табл. 6 представлено кількісні значення показника експорту України та Китаю протягом останніх десятиліть.

На рис. 9 представлено порівняльний аналіз експорту товарів та послуг в Китаї та Україні.

У табл. 7 представлено кількісні значення показника імпорту України та Китаю протягом останніх десятиліть.

Графічно порівняльний аналіз імпорту товарів та послуг Китаю та України представлено на рис. 10.

Як бачимо з рис. 9, 10, інтегрованість Китаю у світову економіку стрімко збільшується, тоді як Україна фактично не змінює свого стану. Інтегрованість у світову економіку є важливою складовою Національ-

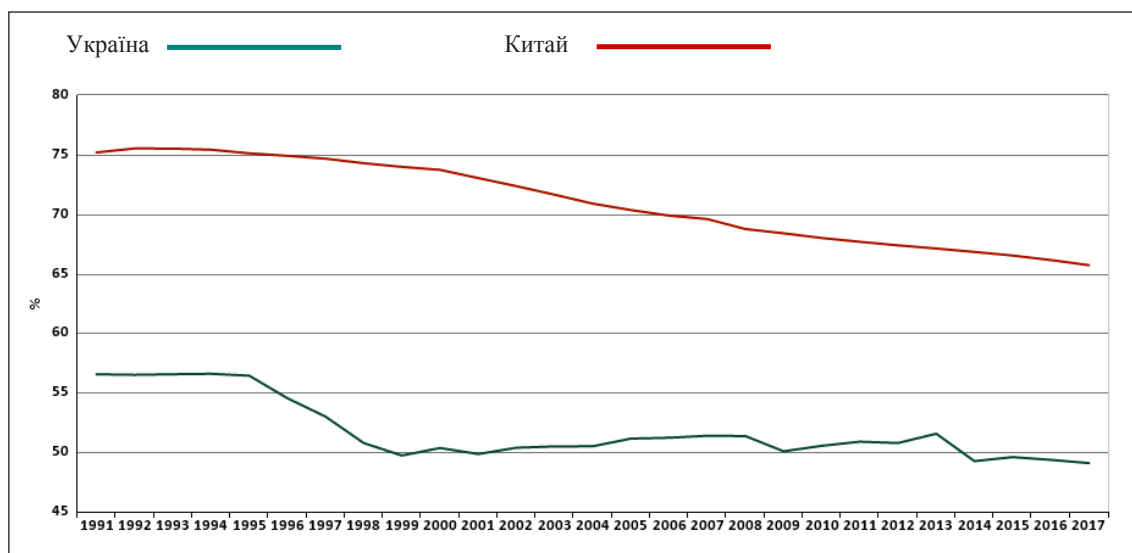

Рис. 8. Порівняльний аналіз повноти зайнятості населення України та Китаю

Таблиця 5. Показник зайнятості населення України та Китаю за 2007–2017 роки

Дата	Значення, %	Зміна, %	Дата	Значення, %	Зміна, %
	Україна			Китай	
2017	49,1	-0,61	2017	65,7	-0,61
2016	49,4	-0,40	2016	66,1	-0,60
2015	49,6	+0,81	2015	66,5	-0,45
2014	49,2	-4,47	2014	66,8	-0,45
2013	51,5	+1,38	2013	67,1	-0,45
2012	50,8	-0,20	2012	67,4	-0,44
2011	50,9	+0,79	2011	67,7	-0,44
2010	50,5	+0,80	2010	68,0	-0,58
2009	50,1	-2,34	2009	68,4	-0,44
2008	51,3	-0,19	2008	68,7	-1,29
2007	51,4	+0,32	2007	69,6	-0,42

Джерело: складено авторами на основі опрацьованих джерел [5; 7; 8]

ної безпеки країни, тому Китай стрімко підвищує цей рівень, тоді як Україна фактично втрачає контроль над цим показником.

Одним із сучасних показників, які оцінюють рівень розвитку економіки країни, є показник економічної

свободи. Економічна свобода – це основне право кожної людини контролювати власну працю та майно. В економічно вільному суспільстві люди можуть вільно працювати, виробляти, споживати та вкладати кошти будь-яким способом, якщо вони задовольняють

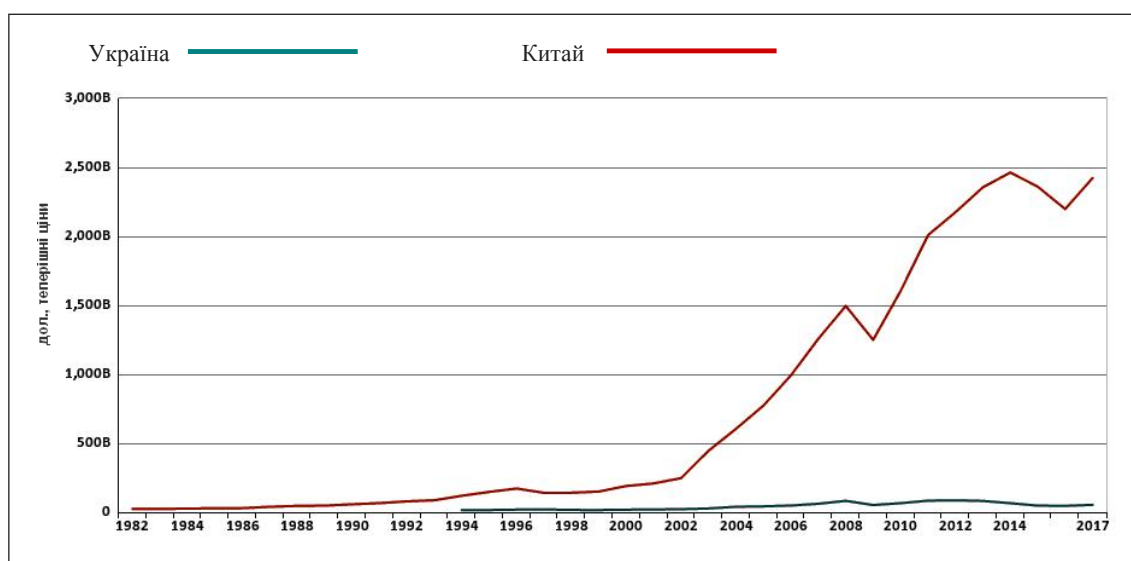

Рис. 9. Порівняльний аналіз експорту товарів та послуг України та Китаю

Таблиця 6. Обсяги експорту товарів та послуг України та Китаю за 2007–2017 роки

Дата	Значення, дол.	Зміна, %	Дата	Значення, дол.	Зміна, %
Україна			Китай		
2017	53 776 000 000	+16,88	2017	2 422 911 001 954	+10,24
2016	46 008 000 000	-3,87	2016	2 197 922 469 130	-6,87
2015	47 862 000 000	-26,86	2015	2 360 152 452 309	-4,17
2014	65 436 000 000	-19,94	2014	1 462 902 030 661	+4,56
2013	81 729 000 000	-5,53	2013	2 355 594 737 798	+8,30
2012	86 516 000 000	+3,42	2012	2 175 092 012 376	+8,28
2011	83 652 000 000	+27,47	2011	2 008 852 448 487	+25,24
2010	65 626 000 000	+26,01	2010	1 603 944 171 443	+28,34
2009	52 080 000 000	-36,86	2009	1 249 723 531 707	-16,42
2008	82 480 000 000	+34,31	2008	1 495 317 001 222	+18,95
2007	61 412 000 000	+27,00	2007	1 257 052 625 430	+26,75

Джерело: складено авторами на основі опрацьованих джерел [5; 7; 8]

Таблиця 7. Обсяги імпорту товарів та послуг України та Китаю за 2007–2017 роки

Дата	Значення, дол.	Зміна, %	Дата	Значення, дол.	Зміна, %
Україна			Китай		
2017	62 386 000 000	+18,92	2017	2 212 182 564 781	+13,90
2016	52 461 000 000	+4,45	2016	1 942 185 380 887	-3,00
2015	50 224 000 000	-28,29	2015	2 002 281 688 028	-10,68
2014	70 042 000 000	-28,05	2014	2 241 602 783 714	+5,73
2013	97 353 000 000	-3,48	2013	2 120 215 176 194	+9,11
2012	100 862 000 000	+7,53	2012	1 943 247 135 628	+6,37
2011	93 797 000 000	+34,75	2011	1 826 948 709 575	+32,3
2010	69 608 000 000	+28,82	2010	1 380 920 299 730	+34,12
2009	54 037 000 000	-44,20	2009	1 029 593 130 340	-10,20
2008	96 848 000 000	+39,26	2008	1 146 484 468 068	+20,81
2007	69 543 000 000	+35,23	2007	949 016 596 646	+21,23

Джерело: складено авторами на основі опрацьованих джерел [5; 7; 8]

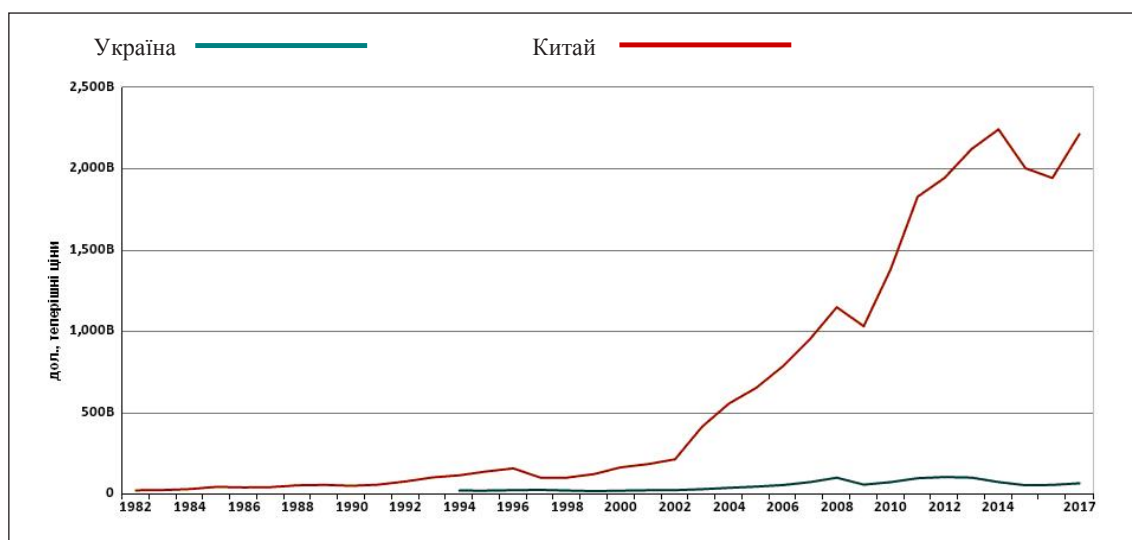

Рис. 10. Порівняльний аналіз імпорту товарів та послуг України та Китаю

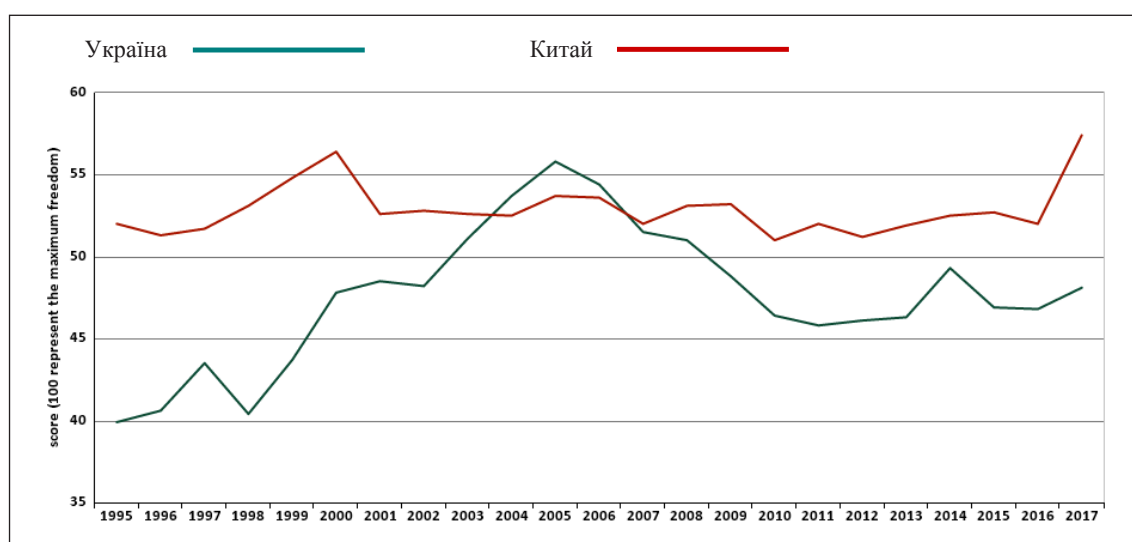

Рис. 11. Порівняльний аналіз індексу економічної свободи в Україні та Китаї

цю свободу, як захищену державою, так і не обмежену державою. В економічно вільних суспільствах уряди дають змогу праці, капіталу та товару вільно пересуватися, а також утриматися від примусу або обмеження свободи на тлі необхідної для захисту та підтримки самої свободи. Вимірюється цей показник у відсотках від 0 до 100, де 100% означає повну економічну свободу. На рис. 11 відображена динаміка показника економічної свободи в Китаї та Україні.

З огляду на дані рис. 11 можемо сказати, що показники економічної свободи в Україні є вищими, ніж у Китаї. Однак результати цієї свободи не знаходять свого відображення в економіці України. Ймовірно, це зумовлене різницею в інституціональних умовах економік двох країн. Підкреслимо, що для інноваційного розвитку індекс економічної свободи є важливим показником. Таким чином, рис. 11 демонструє, що інституціональні умови інноваційного підприємництва в Україні потребують свого покращення. Мабуть, саме

в цій сфері досвід Китаю може бути вкрай актуальним для України.

Наостанок наведемо коротко основні досягнення Китаю та України у 2018 році у сфері інновацій [9; 10].

1) За рейтингом Глобального інноваційного індексу (GII) Китай посідає 17 місце, піднявшись на 5 позицій з попереднього року. Щодо України, то вона посідає 43 місце у GIІ-2018, піднявшись на 7 позицій з попереднього року.

2) Китай посідає 1 місце серед 34 країн з високим рівнем доходів. Україна посідає 1 місце серед 30 країн з низьким і середнім рівнем доходу.

3) Китайська економіка посідає 5 місце серед 15 країн Південно-Східної Азії та Океанії. Економіка України посідає лише 30 місце серед 39 країн Європи.

4) Протягом останніх трьох років Китай покращив свій рейтинг за показниками інновацій, увійшов у першу десятку за Sub-Index інноваційного виробництва, де цього року посідає 10 місце.

5) Інноваційні вклади є стабільно зростаючими, а їх Sub-Index досяг 27 позиції, підвищившись з 31 у 2017 році. Щодо України, то у 2018 році вона покращила свої позиції, піднявшись на 2 пункти порівняно з минулим роком і досягнувши 75 позиції.

6) Китайський коефіцієнт ефективності інновацій також є стабільно високим, демонструючи, що Китай ефективно комерціалізує свої інновації. Цього року Китай, як і у 2017 році, за цим показником посідає 3 місце в усьому світі, піднявшись із 7 позиції у 2016 році. Щодо України, то у 2018 році вона покращила свої позиції, піднявшись на 5 пунктів порівняно з минулим роком і досягнувши 35 позиції.

7) За показником "Human Capital & Research" Китай у 2018 році посідає 23 місце, Україна – 43 місце у світі.

8) Китай за показником науково-технічних розробок, що фінансуються бізнесом, посідає 2 місце у світі, Україна ж за показником глобальних витрат на дослідження та розробки посідає лише 40 місце.

9) У сфері розвитку бізнесу Китай посідає 9 місце, демонструє високий рівень знань працівників, адже за показником "Knowledge workers" посідає 1 місце, за показником "Firms offering formal training" посідає 1 місце, а за показником імпорту високотехнологічних товарів – 3 місце у світі.

10) У сфері розвитку бізнесу Україна у 2018 році посідає 46 місце, за показником "Knowledge & Technology Outputs" – 27 місце. На рівні індикаторів Україна демонструє високий рівень за п'ятьма показниками, такими як зростання продуктивності (15 місце), витрати на комп'ютерні програми (17 місце), експорт послуг з

інформаційно-комунікаційних технологій (15 місце), патенти (15 місце), корисні моделі (1 місце у світі).

Висновки з проведеного дослідження. У статті визначено основні моменти трансформації науково-технологічної системи Китаю та її перехід до розвинутої інноваційної економіки. Також проведено порівняльний аналіз динаміки основних економічних та інноваційних показників таких країн, як Україна та Китай, з 1992 року та 1980 року по 2017 рік відповідно. Для порівняльного аналізу вибрано сім основних економічних показників, визначено рейтинг України та Китаю у світі за низкою інноваційних показників, основним з яких є Глобальний інноваційний індекс. Порівняльний аналіз динаміки вищенаведених показників проведено в кількісному та графічному вираженні, що значно спрощує його наочне сприйняття та дає можливість прослідкувати не лише тенденції вибраних показників, але й паралелі розвитку економік двох країн з подальшою можливістю їх прогнозування з мінімальною похибкою завдяки використанню великого масиву даних.

Визначено, що досвід Китаю може бути важливим для розвитку економіки України та інноваційного підприємництва. Дослідження показало, що економічний та інноваційний потенціал України не використовується повністю внаслідок, ймовірно, недостатнього розвитку відповідних інститутів. Досвід Китаю у створенні інститутів, які є необхідними для швидкого та стабільного розвитку інноваційного підприємництва, сьогодні може бути вкрай важливим для України.

1. Шостаківська Н.М. Стратегія інноваційного розвитку економіки як основний фактор конкурентоспроможності в умовах глобалізації. Розвиток соціально-економічних систем в геоeкономічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 11–12 травня 2017 року). Тернопіль: ТНТУ ім. І. Пулюя, 2017. С. 29–32.

2. Нормативно-правові та фінансові засади забезпечення ефективної інноваційної діяльності малих підприємств / В.В. Зянько, Л.О. Нікіфорова, Д. Сін'їн. Теорія і практика діяльності підприємств: колективна монографія: в 2 т. Т. 1. / за заг. ред. Л.М. Савчук, Л.М. Бандоріної. Дніпро: Пороги, 2017. С. 52–75.

3. Мусосова Д.Ш., Бисаева Д.И. Государственная поддержка малого и среднего бизнеса в Китае. Экономика и менеджмент инновационных технологий. 2016. № 1. URL: <http://ekonomika.snauka.ru>.

4. Nikiforova L.O., Dong Xinying Support for small and medium-sized businesses as the basis for China. Найновітє постиження на європейската наука – 2018: матеріали XVI міждун. науч. практ. конф. V. 5 (Софія, 15–22 юня 2018 года). Софія: Бял ГРАД-БГ ОДД, 2018. С. 24–29.

5. Мировой Атлас Данных. URL: <https://knoema.ru/atlas>.

6. Россия и Китай: инновации и предпринимательство. 2016. С. 94. URL: https://www.fbacs.com/upload/Report_RUS.pdf.

7. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

8. China Statistical Database. URL: <http://data.stats.gov.cn/english/easyquery.htm?cn=C01>.

9. Cornell University, INSEAD, WIPO. Global Innovation Index – 2018. China. URL: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2018-profile9.pdf.

10. Cornell University, INSEAD, WIPO. Global Innovation Index – 2018. Ukraine. URL: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2018-profile52.pdf.

E-mail: nikiforovalilia@gmail.com

E-mail: brasik@ukr.net